

ÜSLÜ SAYILAR

Tanım

$a \in R$ ve $n \in Z^+$ olmak üzere

$$\underbrace{a \cdot a \cdot a \dots a}_{n \text{ tane}} = a^n$$

sayısına a nın n . kuvveti denir.

a^n ifadesinde a sayısına taban, n sayısına üs ya da kuvvet denir.

Üslü Sayıların Özellikleri

- $a \neq 0$ olmak üzere $a^0 = 1$ dir. (0^0 belirsizdir.)
- $a^1 = a$ dir.
- $1^a = 1$ dir.
- Pozitif sayıların tüm kuvvetleri pozitiftir.
- Negatif sayıların tek kuvvetleri negatif, çift kuvvetleri pozitiftir.
- $(x^m)^n = (x^n)^m = x^{mn}$
- $x^{-n} = \frac{1}{x^n}$
- $\left(\frac{x}{y}\right)^{-n} = \left(\frac{y}{x}\right)^n$
- p ve q farklı asal sayılar olmak üzere $p^m = q^n$ ise $n = m = 0$ dir.

Uyarı 1:

$$(x^m)^n \neq x^{m^n} \text{ dir.}$$

Uyarı 2 :

Negatif sayıların çift kuvvetleri alınırken, kuvvet parantezin içinde ise işaret kuvvetten etkilenmez.

$$(-x^{2n}) = -x^{2n}$$

Üslü Sayılarda Dört İşlem

1. Toplama ve Çıkarma İşlemi

Tabanları ve üsleri aynı olan üslü ifadeler toplanabilir veya çıkarılabilir.

$$a \cdot x^n + b \cdot x^n - c \cdot x^n = (a + b - c) \cdot x^n \text{ dir.}$$

2. Çarpma İşlemi

- ✓ Tabanları aynı, üsleri farklı olan üslü sayıların çarpımı
Tabanları aynı, üsleri farklı olan üslü sayıları çarparken üsler toplanır.
 $x^m \cdot x^n = x^{m+n}$ dir.

- ✓ Tabanları farklı, üsleri aynı olan üslü sayıların çarpımı
Tabanları farklı, üsleri aynı olan üslü sayıları çarparken tabanlar çarpılır, ortak üs aynen yazılır.
 $x^m \cdot y^m = (x \cdot y)^m$ dir.

3. Bölme İşlemi

- ✓ Tabanları aynı, üsleri farklı olan üslü sayıları bölme
Tabanları aynı, üsleri farklı olan üslü sayıları bölerken payın üssünden paydanın üssü çıkarılır.

$$\frac{x^m}{x^n} = x^{m-n} \text{ dir.}$$

- ✓ Tabanları farklı, üsleri aynı olan üslü sayıları bölme
Tabanları farklı, üsleri aynı olan üslü sayıları bölerken tabanlar bölünür, ortak üs aynen yazılır.

$$\frac{x^m}{y^m} = \left(\frac{x}{y}\right)^m \text{ dir.}$$

Üslü Sayıların Sıralaması

- $a > 1$ olmak üzere
 $a^n < a^m$ ise $n < m$ dir.
- $a < 1$ olmak üzere
 $a^n < a^m$ ise $n > m$ dir.

Üslü Denklemler

1. Tabanları Eşit Olan Üslü Denklemler

Tabanları eşit olan üslü denklemlerin üsleri de eşittir.

$a \neq 0, a \neq 1, a \neq -1$ olmak üzere;

$a^n = a^m$ ise $n = m$ dir.

2. Üsleri Eşit Olan Üslü Denklemler

Üsleri eşit olan üslü denklemlerde üs tek ise tabanlar eşit, üs çift ise tabanların mutlak değerleri birbirine eşittir.

$$a^n = b^n \text{ denkleminde } \begin{cases} n \text{ tek ise} & a = b \\ n \text{ çift ise} & |a| = |b| \end{cases}$$

3. $x^n = 1$ şeklindeki denklemler

Bu eşitlik üç farklı şekilde sağlanır.

$$x^n = 1 \text{ ise } 1) x = 1$$

$$2) n = 0 \text{ ve } x \neq 0$$

$$3) n \text{ çift ise } x = -1$$

Denklemin çözümü için yukarıda verilen üç durum da incelenir.

4.

$$\left. \begin{array}{l} a^n = b^m \\ a^x = b^y \end{array} \right\} \text{ ise } \frac{n}{x} = \frac{m}{y}$$

Üslü Eşitsizlikler

Üslü eşitsizliklerin çözüm kümeleri bulunurken üslü sayılarda sıralama bilgisi kullanılır.

$x \in R$ ve $m, n \in N^+$ olmak üzere;

$$1. \quad x > 1 \text{ ve } x^m > x^n \text{ ise } m > n \text{ dir.}$$

$$2. \quad 0 < x < 1 \text{ ve } x^m < x^n \text{ ise } m > n \text{ dir.}$$